

системності, гуманізму та толерантності, можна гарантувати створення умов для гармонійного розвитку ключових компетенцій учнів в сучасних умовах освітнього процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 22.09.2023)
2. Закон України “Про освіту”. URL: nus.org.ua (дата звернення: 21.09.2023)
3. Концепція Нової української школи. URL: mon.gov.ua (дата звернення: 21.09.2023)
4. Методичні рекомендації: Організація дистанційного навчання в школі.-2020. С.18-35. URL: mon.gov.ua (дата звернення: 20.09.2023)
5. Про затвердження Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування Наказ МОН № 1303. 2019. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/65987/ (дата звернення: 21.09.2023)
6. Савченко О.Я. Уміння вчитися як ключова компетентність молодшого школяра посібник. Київ: Педагогічна думка. 2014. С.66-147.
7. Управління закладом освіти: підручник. За редакцією професора В.В. Крижка, професора О.С. Боднар. Авт. колектив: С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, та ін. Київ: Освіта України, 2022. 556с.

Олександр ІВАСКЕВИЧ

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Київський
Університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ НАСТІЛЬНО РОЛЬОВИХ ІГОР ЗАДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ АДАПТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Як результат подій минулих 10 років, тенденція до постійних змін в умовах взаємодії із оточуючим середовищем та викликами у соціалізації молоді та молодих дорослих, адаптивність набуває все більшої вагомості. Додатково,

розвиток інформаційних технологій та постійна кібернетизація навчання і загалом комунікації між людьми створюють нові виклики у залученні студентів до освітнього процесу. Зокрема, у зв'язку із повномасштабною війною, дистанційне навчання набуває формату основного типу взаємодії як між навчальним закладом так і між студентами, змінюючи звичний перебіг соціалізації молоді. Саме тому, метою цієї роботи є переосмислення гри як інструменту навчання особистості, а зокрема – розвитку адаптивності.

В межах цієї роботи адаптивність постає як важлива характеристика організму, індивіда чи системи, що описує потенціал до пристосування у відповідь на зміни оточуючого середовища. Відповідно до біхевіористичного (поведінкового) підходу як фреймворку для проведення аналізу літератури та систематичного огляду теоретичних напрацювань, адаптивність розглядається як така, що дає можливість індивіду володіти навичками, опановувати та керувати інстинктами, осмислювати та використовувати соціалізовані емоції і обумовлює пластичність нервової системи для утворення та збереження нових навичок, поведінкових схем чи механізмів пристосування (Ніколаєнко, Ніколаєнко, 2012). З метою максимальної деталізації огляду досліджуваного феномену, фреймворк було звужено до Моделі адаптивності Роя (RAM), котра походить із досліджень медичного персоналу (Nursing Science) та розроблена із метою аналізу адаптивного потенціалу особистості та припущення щодо поведінкових проявів, розглядаючи адаптивність через призму біо-соціо-психічного буття. Відповідно до цього підходу, особистість має 4 рівні адаптації: фізіологічні потреби, Я-концепція, рольова функція і взаємозалежність (Perrett, 2007).

Відповідно до результатів досліджень чисельних науковців, студенти вважаються менш стійкими до онлайн навчання, зокрема під час пандемії. Зокрема, низькі ентузіазм та впевненість студентів стосовно розуміння та вміння керувати власними освітніми потребами, продукують додаткові виклики, подолати котрі студенту доводиться власноруч (Sapendi, 2019). Водночас, незалежність студентів у навчанні позитивно корелює із розвитком саморегуляції та автономності (Yoku, 2016; Weber, 2022). Така самостійність навчає студентів

нести відповідальність за досягнення індивідуальних цілей як навчання так і життя загалом (Agustin & Handayani, 2021). Самостійність дуже тісно пов'язана із самооцінкою, що в свою чергу впливає на академічну мотивацію (Bharathi & Sreedevi, 2018). Низька самооцінка корелює із результатами навчання, адже кожного семестру буде відображено, що студент зазнав невдачі або успіху (Bastaminia et al., 2018). Додатково, аналіз літератури виконаний Bozkurt (2022), вказує на зв'язок між адаптивністю, життєстійкістю та успішністю дистанційного навчання. Необхідно також відзначити позицію Liu, (2022), відповідно до результатів дослідження котрого адаптивність впливає на задоволення від навчання. Узагальнюючи вище зазначений огляд літератури, можна говорити, що успішність, якість та задоволеність від дистанційного навчання вагомо залежить від адаптивності особистості, зокрема через вплив Я-концепції, життєстійкості, самооцінки та самостійності особистості.

Відповідно до вище зазначених закономірностей, слід звернути увагу на вплив настільних рольових ігор як інструменту педагогічної діяльності на розвиток адаптивності у студентів. Настільні рольові ігри (НРІ) — це ігрові системи, в яких люди, будь то друзі чи незнайомці, збираються разом і беруть участь у історії, розповідь якої керується їхнім колективним розумом, а направляється сценаристом – Майстром Гри. Відповідно до Lees (2022), НРІ можуть використовуватись як психотерапевтичний інструмент, дозволяючи гравцям втілювати у власних ролях незвичні для них рольові моделі. НРІ корисні з різних аспектів, включаючи психологічний, соціальний, освітній, терапевтичний, професійний і політичний (Bowman (2014a), Daniau (2016), Branc et al. (2018), Bowman та Hugaas (2021)). Деякі заявлені потенційні переваги рольових ігор включають розвиток емоційного інтелекту, емпатії та покращення розуміння Я-концепції (Meriläinen (2012) та Simkins (2010)). Також НРІ розвивають соціальні навички, такі як робота в команді, лідерство та риторика (Bowman та Standiford (2015)). Нарешті, відповідно до Ott (2022), НРІ можна використовувати як інструмент підвищення життєстійкості та адаптивності. Узагальнюючи вище наведені літературні джерела, НРІ – це інструмент, котрий

можна використовувати для успішного засвоєння соціальних навичок, соціалізації в цілому, керування власними емоціями та загалом – до адаптації до складних умов.

Для завершення цієї роботи слід надати методи використання НРІ в освітньому процесі. Все починається зі створення групового персонажу, що має відображати спільні інтереси, хобі, риси, тощо, котрі обирає сама група. Цей етап дозволяє встановити ідентифікаційні зв'язки між групою та персонажем, котрі в подальшому будуть використані для мотивації участі в навчальній програмі (Bawa, 2022). Наступним кроком слідує створення історії, котра відобразить набування тих знань та навичок, котрі заплановані у навчальній програмі. Цей етап має ґрунтуватись на студенто - центрованому підході та спрямовуватись на надання практичного досвіду (Bawa, 2022). На фінальному етапі відбувається взаємодія між викладачем та студентами, впродовж котрої, студенти керують розвитком історії шляхом прийняття спільних рішень та виконання освітніх задач. Важливо надавати студентам можливість робити складні вибори у процесі їх навчання, поєднуючи теоретичні аспекти із життєвою практикою (Zdravkova, 2014). Таким чином, переживання спільної пригоди, що носить освітньо - практичний характер не тільки сприятиме розвитку адаптивності, але й формуватиме відповідальне ставлення студентів до власної програми навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Perrett, S. E. (2007). Review of Roy adaptation model-based qualitative research. *Nursing Science Quarterly*, 20(4). P. 349-356.
2. Ніколаєнко, С., Ніколаєнко, О. (2012). Поняття адаптації в різних напрямках психології. *Світогляд-Філософія-Релігія*.
3. Sapendi, S. (2019). Hubungan antara kemandirian belajar siswa dengan prestasi belajar matematika kelas VIII di SMPN 3 narmada tahun pembelajaran 2018/2019. Thesis. UIN Mataram.
4. Weber, A. M., & Leuchter, M. (2022). Fostering children's block-building self-concepts and stability knowledge through construction play. *Journal of Applied*

Developmental Psychology, 80. P. 1-11. URL:
<https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101400>

5. Yoku, A. C. P. (2016). Hubungan antara kemandirian dengan penyesuaian diri pada mahasiswa program penelusuran pengembangan dan potensi putra dan putri papua (P5) kabupaten jayapura di kota salatiga. Thesis. Universitas Kristen Satya Wacana.

6. Agustin, R., & Handayani, I. (2021). Kemandirian belajar dan resiliensi mahasiswa tingkat awal pendidikan matematika selama masa pandemi COVID-19. *Jurnal Cendekia : Jurnal*

7. Pendidikan Matematika (2021), 5(2).. URL:
<https://doi.org/10.31004/cendekia.v5i2.754>

8. Bharathi, T. A., & Sreedevi, P. (2018). A study on the self-concept of adolescents. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 5(10). P. 512–516.

9. Bastaminia, A., Rezaei, M. R., Rezaei, M. R., & Tazesh, Y. (2016). Resilience and quality of life among students of yasouj state university. *International Journal of Research in Humanities and Social Studies*, 3(8). P. 6–11. URL:
<https://doi.org/10.9734/BJESBS/2016/28885>

10. Bozkurt, A. (2022). Resilience, adaptability, and sustainability of higher education: A systematic mapping study on the impact of the coronavirus (COVID-19) pandemic and the transition to the new normal.

11. Liu, G. (2022). Research on the relationship between students' learning adaptability and learning satisfaction under the mobile media environment. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 17(2). P. 43-58.

12. Lees, O. J. (2022). *Tabletop Therapy: An Examination of Therapeutic Factors Within Tabletop Role-Playing Game Groups*. Indiana University.

13. Ott, N. B. (2022). *Tabletop Roleplaying Games, and Depression, and Social Anxiety*.

14. Bawa, A. (2022). The Quest for Motivation: Tabletop Role Playing Games in the Educational Arena. *International Journal of Game-Based Learning (IJGBL)*, 12(1). P. 1-12.

15. Zdravkova, K. (2014). Learning computer ethics and social responsibility with tabletop role-playing games. *Journal of Information, Communication and Ethics in Society*, 12(1). P. 60-75.

Наталія ФЕДОР

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м Тернопіль, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Спостерігаючи за процесами глобальної комп'ютеризації в усіх сферах життя людини, сьогодні науковці дедалі частіше звертають увагу на негативні наслідки надмірного захоплення Інтернет-діяльністю. До таких, насамперед, відносять інтернет-залежність, яка, в свою чергу, неминуче приводить до серйозних психічних розладів. Зокрема, особистісні наслідки інтернет-залежності у своїх працях висвітлюють такі українські дослідники, як Т. Карабин, О. Петрунько, В. Посохова, А. Церковний та ін. Дослідженню особливостей формування та прояву інтернет-залежності присвячено праці А. Голдберга, Д. Грінфілда, Дж. Сулера, Р. Девіса, М. Орзака та ін. Дослідженням психічних станів, які мають місце в інтернет-залежних осіб займалися І. Белавіна, Дж. Грохол, О. Дроздов, Л. Подригало та ін.

Досить популярною у наукових колах сьогодні також є проблема соціально-психологічних чинників інтернет-залежності (Т. Больбот, Т. Вакуліч, Є. Знамовська, Т. Ісакова, О. Камінська, І. Соловійова, Х. Турецька та ін.) Однак попри чисельні дослідження цієї проблеми, все ще не достатньо уваги приділяється емпіричному вивченню соціально-психологічних чинників інтернет-залежності у старшокласників, що й зумовило вибір теми нашого дослідження.

Одним із завдань нашого дослідження було обґрунтувати комплекс психодіагностичних методик, спрямованих на вивчення соціально-